

ks. Piotr Cebula

<https://orcid.org/0000-0002-3836-5502>

Uniwersytet Papieski Jana Pawła II w Krakowie

**Sprawozdanie z Ogólnopolskiej
Konferencji Naukowej: *Misja rodziny
we współczesnym świecie. 40-lecie adhortacji
„Familiaris consortio”, 15 maja 2021 roku***

Posynodalna adhortacja *Familiaris consortio*, wydana 22 listopada 1981 roku, zdecydowanie wpłynęła na obraz duszpasterstwa małżeństw i rodzin w Polsce. Wiele kierunków duszpasterskich zaproponowanych w tym dokumencie zostało podjętych w realiach duszpasterskich diecezji. Czy jednak wszystkie? Czy jej recepcja nie okazała się tylko częściowa? Warto odczytywać na nowo tę adhortację w świetle nowych realiów duszpasterskich i znaków czasu. Okazją do tego jest 40-lecie wydania tego dokumentu, które obchodziliśmy w 2021 roku. Dlatego w roku rocznicowym, chcąc spojrzeć na aktualną rzeczywistość duszpasterstwa małżeństw i rodzin poprzez pryzmat *Familiaris consortio*, zorganizowano 15 maja 2021 roku w Wyższym Seminarium Duchownym w Tarnowie Ogólnopolską Konferencję Naukową *Misja rodziny we współczesnym świecie. 40-lecie adhortacji „Familiaris consortio”*. Konferencja została przygotowana przez Wydział Małżeństw i Rodzin Kurii Diecezjalnej w Tarnowie oraz Wydział Teologiczny Sekcja w Tarnowie Uniwersytetu Papieskiego Jana Pawła II w Krakowie. Tematyka konferencji koncentrowała się na uczestnictwie rodziny chrześcijańskiej w życiu i misji Kościoła (*Familiaris consortio*, nr 49–64). Jest to jedno z czterech zadań rodziny chrześcijańskiej, które wymienia św. Jan Paweł II w adhortacji. Konferencja miała charakter

hybrydowy. Prelegenci spotkali się w Wyższym Seminarium Duchownym w Tarnowie, uczestnicy zaś brali w niej udział poprzez transmisję realizowaną przez telewizję Synaj.tv. Dzięki tej formie w wydarzeniu uczestniczyła znaczna liczba osób z całej Polski, jak również z zagranicy. Oprócz ludzi nauki w konferencji poprzez transmisję internetową wzięły udział liczne małżeństwa, doradcy życia rodzinnego, członkowie różnych wspólnot o charyzmacie rodzinnym (Stowarzyszenie Rodzin Katolickich, Domowy Kościół itp.). Biorąc pod uwagę, że transmisję realizowała młodzieżowa telewizja Synaj.tv, można domniemywać, że rozważane treści w dużej mierze dotarły do młodych ludzi, stojących przed życiowymi wyborami. W znacznej większości są to przyszli małżonkowie i rodzice. W konferencji w sposób stacjonarny brała udział także cała wspólnota Wyższego Seminarium Duchownego w Tarnowie. Wydarzenie miało miejsce dokładnie w dniu, kiedy na całym świecie obchodzony był Międzynarodowy Dzień Rodziny, ustanowiony przez Zgromadzenie Ogólne ONZ 20 września 1993 roku. Była to więc szczególna okazja przypomnienia Ewangelii rodziny w tym szczególnym dniu.

Zgodnie z zamysłem organizatorów konferencja miała najpierw ukazać całościowo dokument *Familiaris consortio*, ze szczególnym uwzględnieniem jego recepcji w duszpasterstwie małżeństw i rodzin diecezji tarnowskiej, potem natomiast skupić się na poszczególnych aspektach. Wybrano więc logiczną metodologię wykładów – od ogółu do szczegółu.

W części ogólnej wystąpił gość specjalny konferencji, ks. dr Władysław Szewczyk. Przed wygłoszeniem swojego przedłożenia został on odznaczony Krzyżem Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski. Uroczystej dekoracji dokonał w imieniu Prezydenta RP Ryszard Pagacz, wicewojewoda Małopolski. O to odznaczenie dla ks. dr. Władysława Szewczyka wystąpiło do Prezydenta RP Stowarzyszenie Rodzin Katolickich Diecezji Tarnowskiej. Opisując we wniosku postać i zasługi ks. Szewczyka, Stowarzyszenie przedstawiło następujące fakty: „Ks. dr Władysław Szewczyk, z wykształcenia, filozof, psycholog, familiolog zajęcia naukowo-dydaktyczne prowadził od 1978 w dwóch ośrodkach naukowych – Wyższe Seminarium Duchowne w Tarnowie Uniwersytet Papieski Jana Pawła II w Krakowie, Wydział Teologiczny Sekcja w Krakowie oraz Wydział Studiów nad Rodziną Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie. Obecnie emerytowany nauczyciel akademicki (wykładowca). Całe życie poświęcił nauczaniu, edukacji kształcąc pokolenia elit kapłanów, teologów, osób świeckich. 1974–1980 ojciec duchowny, równocześnie wykładowca (psychologia, filozofia człowieka, psychologia pastoralna); wsd Ojców

Redemptorystów w Tuchowie (1984–2000); WSD w Rzeszowie (1993–2012); przez 45 lat (1970–2015) wykładowca w Wyższym Seminarium Duchownym dla kleryków oraz przez kilkanaście lat (1998–2012) dla świeckich – Wydział Teologiczny w Tarnowie; przez 22 lata (1991–2014) adiunkt na Uniwersytecie Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie-Łomianki Instytut Nauk o Rodzinie, obecnie Wydział Studiów nad Rodziną UKSW w Warszawie. Przez kilka lat wykładowca w Seminarium Duchownym w Gródku na Ukrainie. Założył dwuletnie Studium Rodziny i «Kregi Wspólnoty FC», powstałe na bazie Studium Rodziny oraz wakacyjnych oaz rodzinnych. Opracował materiały dla Duszpasterstwa Rodzin powstałych pod inspiracją adhortacji *Familiaris consortio*, między innymi dwa «podręczniki» dla narzeczonych. Pełnił funkcje diecezjalnego duszpasterza rodzin (1980–1992), w latach 1980–1985 kierownika Sekretariatu IV Synodu Diecezji Tarnowskiej, od 1980 członek Komisji (obecnie Rady) Episkopatu Polski ds. Rodzin, członek Polskiego Towarzystwa Psychologicznego, Polskiego Towarzystwa Pomocy Telefonicznej, Polskiego Towarzystwa Familiologicznego. Autor kilkunastu monografii, wielokrotnie wydawanych (między innymi: *Rozumieć siebie i innych. Zarys psychologii*, Biblos, Tarnów; *Kim jest człowiek. Zarys antropologii filozoficznej*, Biblos, Tarnów; *Przygotowanie do małżeństwa*, Michalineum, Warszawa-Marki); prawie 20 monografii redakcyjnych i współredakcyjnych; ponad 100 artykułów naukowych i popularnonaukowych z zakresu psychologii, psychoterapii, poradnictwa i familiologii. Wygłosił kilkadziesiąt prelekcji i odczytów w Polsce i zagranicą. Promotor 250 prac magisterskich. Jego działalność naukowa i społeczna aktywność zaznacza się również na gruncie polityki społecznej, szczególnie przez założenie 40 lat temu w 1981 roku Poradni Specjalistycznej «ARKA» i Telefonu Zaufania w Tarnowie. Temu dziełu oddanie i profesjonalnie służył przez 35 lat. Poradnia Specjalistyczna «ARKA» i Telefon Zaufania dzięki Jego inicjatywie i powołaniu oddziałów terenowych działają również w kilku innych ośrodkach Diecezji Tarnowskiej, mianowicie: Bochnia, Dębica, Mielec, Nowy Sącz. W latach 2010–2015 udzielono prawie 20 tys. porad. W tym czasie zorganizował wiele szkoleń i sympozjów dla wszystkich profesjonalnych doradców o różnych specjalizacjach. Tarnowska Poradnia Specjalistyczna «ARKA» i Telefon Zaufania pełnią kluczową misję w pomaganiu człowiekowi, rodzinie, grupom społecznym w środowisku ich lokalnego zamieszkania. W Telefonie Zaufania z pomocy korzystali także klienci z całej Polski i UE. Dla potrzeb terapii małżonków zagrożonych kryzysem opracował nowatorski model «pięciu kroków» terapii małżonków w kryzysie. Od 2007 roku (po otrzymaniu

medalu Złoty Krzyż Zasługi) obok prowadzonych wykładów w WSD Tarnów, UKSW w Warszawie, głoszonych prelekcji w Polsce i krajach UE, pisanych monografii, książek redakcyjnych, artykułów naukowych, dzieł społecznych ARKA i Telefonu Zaufania w Tarnowie, zaznaczył swoją działalność naukowo-dydaktyczną również w środowiskach polonijnych. Dla potrzeb Polonii – polskich rodzin, które wyemigrowały na pobyt stały opracował program szkoleniowy pt. «Pomagam sobie – Pomagam Innym», kształcący liderów, doradców rodzinnych pracujących w strukturach polonijnych. Program szkoleniowy dla Ośrodków Polonijnych, opracowany przez ks. dr. Władysława Szewczyka, rozpoczął się w roku 2007 w Ośrodku Polonijnym w Concordii Haus koło Dortmundu w Niemczech. Struktura trzyletniego programu obejmowała trzy bloki tematyczne: psychologiczno-poradniane; teologiczno-etyczne i medycyno-praktyczny. Z czasem i biegiem historii Studium Poradnictwa Rodzinnego na emigracji zostało rozszerzone na kolejne kraje Europy Zachodniej: Anglia, Szkocja, Hiszpania, Francja, Belgia, Grecja, Hiszpania, Włochy, również części Wschodniej, m.in. Białoruś. [...]. Ks. dr Władysław Szewczyk jest nie tylko wytrawnym profesjonalnym wykładowcą, animatorem życia społecznego małżeństw i rodzin w kryzysie, osób zagubionych w społecznym funkcjonowaniu, ale jest również wielkim patriotą, obrońcą wolności Ojczyzny na polu obrony prawdy o małżeństwie i rodziny. Człowiekiem oddanym służbie dla Ojczyzny, słowem i czynem, świadectwem życia, wzorem i autorytetem naukowym, człowieczym następnych pokoleń”.

W swoim wykładzie *Recepcja w Diecezji Tarnowskiej nauczania Jana Pawła II o rodzinie – Familiaris consortio*, wygłoszonym po uroczystej dekoracji Krzyżem Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski, ks. dr Władysław Szewczyk ukazał szerokie spektrum działań podejmowanych w diecezji tarnowskiej inspirowanych analizowanym dokumentem.

W części szczegółowej wystąpienia prelegentów zostały ułożone według zagadnień wymienionych w *Familiaris consortio* w rozdziale *Misja rodziny we współczesnym świecie*: I. Rodzina chrześcijańska – wspólnota wierząca i ewangelizująca, II. Rodzina chrześcijańska – wspólnota w dialogu z Bogiem, III. Rodzina chrześcijańska – wspólnota w służbie człowieka.

Pierwszy blok tematyczny *Rodzina chrześcijańska – wspólnota wierząca i ewangelizująca* rozpoczął dr Jacek Pulikowski, autor licznych publikacji związanych z problematyką rodziny oraz audytor na Synodzie o Rodzinie, który odbył się w Rzymie w 2015 roku. W swoim wystąpieniu zatytułowanym *Ewangelizacja własnej rodziny* przekonywał na wstępie, że najskuteczniejszym

narzędziem ewangelizacyjnym jest osobisty przykład ewangelizatora. Nie można bowiem dać niczego, czego się nie posiada. Kiedy pytamy, kto jest pierwszym podmiotem ewangelizacji dla małżonków (poza nimi samymi), powinniśmy dać odpowiedź – ich własne dzieci. Ewangelizacja dzieci (czyli wychowanie ich do miłości Boga i ludzi) wymaga, według prelegenta, czterech miłości: 1. miłości mamy (prawdziwej kobiety), 2. miłości taty (mężczyzny z krwi i kości), 3. miłości pomiędzy rodzicami, 4. świadomości dzieci, że są bezwarunkowo i nieodwołalnie kochane przez Boga. Konkludując, prelegent stwierdził, że ostatecznie jednak prawdziwa ewangelizacja i jej skuteczność zależą od osobistej świętości każdego człowieka, ewangelizatora. Na potwierdzenie tej tezy przywołał słowa papieża Benedykta XVI, który stwierdził, że „najważniejsze, co katolik może dać światu, to osobista świętość”.

Jako drugi w tym samym bloku tematycznym wystąpił ks. dr Andrzej Jasnos z Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego. W swoim wykładzie *Św. Paweł z Pryscyllą i Akwilą. Współpraca duchownych i świeckich w duszpasterstwie rodzin* ukazał, że współpraca świeckich z duchownymi nie jest sprawą nową, lecz znana jest już od czasów apostoelskich. Wyrazistym przykładem takiego wspólnego działania jest św. Paweł wraz z Pryscyllą i Akwilą. Ich wzajemna relacja przyniosła także pewien element wzajemnej formacji. Przestrzeń wiary, jaką zbudowali, można nazwać pierwszym „Kościołem domowym”. Jak przekonywał prelegent, „rola rodzin jest niezastąpiona w kształtowaniu nowych pokoleń wierzących, jak również nowych powołań kapłańskich”. Pełny i całościowy rozwój każdej osoby w rodzinie wymaga jednak współistnienia pewnych ważnych elementów. Są nimi: integralne wychowanie oparte na adekwatnej antropologii oraz personalizm chrześcijański. W obszarze zainteresowania duszpasterstwa małżeństw i rodzin szczególną rolę powinny mieć rodziny z osobą z niepełnosprawnością intelektualną. Dostrzega się potrzebę, przekonywał prelegent, jeszcze mocniejszego rozwinięcia duszpasterstwa dla takich rodzin. Szukając inspiracji do działań w tym obszarze, można czerpać z założeń Wspólnot „Wiara i Światło”.

Drugi blok tematyczny *Rodzina chrześcijańska – wspólnota w dialogu z Bogiem* rozpoczęła dr Renata Smoleń z Małopolskiej Wyższej Szkoły Ekonomicznej w Tarnowie. W swoim wykładzie *Rola przebaczenia w rodzinie chrześcijańskiej* przypominała, że życie w rodzinie opiera się na zasadniczych filarach: budowaniu bliskości, pogłębianiu więzi, nieustannej nauce dialogu i wzajemnym pomaganiu. Takie ujęcie życia rodzinnego wskazuje na szerokie rozumienie relacji rodzinnych. Pociąga to za sobą oczywiście możliwość

występowania zranień, urazów czy krzywd. W swoim wykładzie prelegentka przekonywała, że tak szeroko ukazana funkcja rodziny obejmuje także wsparcie w sytuacjach konieczności przebaczenia. Wynika to z założenia, że „siła więzi pomiędzy osobami tworzącymi wspólnotę rodzinną stanowi o zdolności do reparacji trudnych doświadczeń”.

Kolejnym prelegentem w drugim bloku tematycznym był ks. dr Piotr Cebula, dyrektor Wydziału Duszpasterstwa Małżeństw i Rodzin Kurii Diecezjalnej w Tarnowie. W swoim wykładzie *Kapłaństwo i małżeństwo — analogia i jej konsekwencje* prelegent podjął się zadania porównania sakramentów, które rzadko są zestawiane ze sobą (sakramentu święceń i małżeństwa). Jego zdaniem istnieje ogromna potrzeba ukazywania analogii tych dwóch sakramentów, aby zgłębiając tajemnicę sakramentu święceń, lepiej rozumieć sakrament małżeństwa, i odwrotnie. Odkrycie potrzeby zestawiania powyższych sakramentów, przekonywał prelegent, zrodziło się w nim podczas głoszenia konferencji i rekolekcji dla małżonków. Przykładowo znaną koncepcję „pięciu języków miłości” przedstawioną przez Gary’ego Chapmana można niemalże jednoznacznie zastosować w odniesieniu do sakramentu święceń. W sakramencie małżeństwa miłość małżonków możemy opisać, odwołując się do „pięciu języków miłości” i analogicznie w sakramencie święceń miłość kapłana do Boga, Kościoła i innych ludzi również można opisać przy pomocy tego narzędzia. W kontekście konieczności pogłębiania rozumienia wspólnoty Kościoła i właściwego współdziałania szczególnie w obszarze duszpasterstwa małżeństw i rodzin istnieje konieczność głębszego wzajemnego rozumienia sakramentów: kapłaństwa przez małżonków i małżeństwa przez kapłanów. Trzeba także znać i rozumieć analogie występujące pomiędzy nimi oraz umieć się nimi zachwycić.

W ostatnim bloku tematycznym *Rodzina chrześcijańska — wspólnota w służbie człowieka* wystąpiło trzech prelegentów. Skoncentrowano się w nim zasadniczo na wieloaspektowym wymiarze służby życiu, małżeństwu i rodzinie. Pierwszym z mówców był ks. dr hab. Marek Kluz, prof. UJPiH, dziekan Wydziału Teologicznego Sekcja w Tarnowie Uniwersytetu Papieskiego Jana Pawła II w Krakowie. Wygłosił on wykład *Czy boimy się słowa „służba”?*, w którym ukazał najpierw potoczne znaczenie słowa „służba” oraz użycie tego terminu w określaniu różnych zadań społecznych. Często jednak pod tym pojęciem kryją się negatywne konotacje. Dlatego tak ważne jest, aby rozumieć i wyjaśniać prawdziwe znaczenie tego terminu. We właściwym odkryciu treści kryjącej się w pojęciu „służba” pomaga nam, jak przekonywał prelegent,

nauczanie papieży. Jan Paweł II przypominał, że jednym z podstawowych problemów człowieka jest zaburzenie tożsamości. Dlatego współczesnemu człowiekowi tak trudno zrozumieć sens służby, który w dużej mierze na tej tożsamości się opiera. Tylko z Chrystusem możemy odkryć tożsamość osoby ludzkiej. W tej perspektywie jesteśmy w stanie zrozumieć, że służba jest najważniejszym zadaniem chrześcijanina.

Kolejno wystąpiła mgr lic. Bogumiła Olejnik z Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie, diecezjalna doradczynie życia rodzinnego przy Wydziale Małżeństw i Rodzin Kurii Diecezjalnej w Tarnowie. W swoim wykładzie *Służba życiu* podkreśliła za *Familiaris consortio*, że służba życiu to jedno z czterech głównych zadań, do realizacji których powołana jest rodzina chrześcijańska. Zadanie to stanowi urzeczywistnienie podstawowej misji rodziny. Prelegentka w swoim wystąpieniu wyjaśniła, czym jest służba życiu, jakie przybiera formy, w jakim celu winna być realizowana oraz wskazała, jakie z tych wniosków wynikają postulaty praktyczne.

Ostatnim prelegentem był ks. dr hab. Józef Młyński z Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie. Podejmując temat *Służyć rodzinie polonijnej. Poradnictwo rodzinne w realiach emigracji*, rozpoczął od ogólnego wyjaśniania, czym jest służba rodzinie. Następnie w odniesieniu do rodzin emigracyjnych ukazał statystykę wyjazdów i religijności. Kolejno przedstawił historię poradnictwa rodzinnego na emigracji. Dopełnieniem wykładu było ukazanie przez prelegenta inicjatyw poradnictwa w realiach emigracji.

Konferencja *Misja rodziny we współczesnym świecie. 40-lecie adhortacji „Familiaris consortio”* cieszyła się bardzo dużym zainteresowaniem. Transmisja internetowa dała możliwość znacznego poszerzenia liczby słuchaczy. Cyfrowy zapis tego wydarzenia pozwolił z kolei na wysłuchanie wykładów przez osoby niemające możliwości uczestniczenia w nich na żywo. Już kilka dni po konferencji jej nagranie obejrzało kilka tysięcy użytkowników. Tak pozytywny odbiór zachęca do przygotowywania kolejnych wydarzeń naukowo-duszpasterskich z dziedziny duszpasterstwa małżeństw i rodzin.

